

SCENARIUSZ UROCZYSTOŚCI Z OKAZJI ODZYSKANIA NIEPODLEGŁOŚCI

Po lewej stronie sceny brzozowy krzyż, hełmy, karabiny i zaschnięte liście, bukiet białych róż oraz biało-czerwone flagi.

Osoba 1.

Spotykamy się dzisiaj na apelu z okazji 84 rocznicy odzyskania Niepodległości przez Polskę. Uroczystości poświęconej Ojczyźnie i wolności. 11 listopada to symbol miłości ojczyzny, walki o wolność, symbol wiary i zwycięstwa.

Przez 123 lata żołnierze polscy przelewali krew, niosąc w sercach nadzieję, wiarę i miłość.

Oddajmy im dzisiaj hołd, za Polskę, za wolność, za tożsamość narodową.

Osoba 2.

Tak się składa, że Święto Niepodległości obchodzimy w listopadzie, a to jest czas szczególnej refleksji nad przemijaniem. Niedawno odwiedziliśmy groby naszych zmarłych, zanosiliśmy kwiaty, paliliśmy znicze. Dzisiaj zapalmy znicze dla tych, którzy polegli za ojczyznę ... . Za tych, którzy nigdy nie wrócili do swoich matek, żon, dzieci.

Osoba 1.

Warto się czasem zasłuchać
w wiatru granie,
szum gałęzi,
listopadów przemijanie.
Warto się czasem zasłuchać
w grobów ciszę,
by mowę wieków usłyszeć,
One mówią .....

Osoba 2.

Co? Cóż groby nam powiedzieć mogą?
Tam taka cisza.
Cisza, która przejmuję twogą.

Osoba 3.

Kto tę ciszę raz usłyszał,
wiele mówi mu ta cisza.
Tam zapisane są przodków marzenia,
wszelkie tęsknoty bóle
i cierpienia.

Osoby 1, 2 i 3 schodzą ze sceny. Przez chwilę panuje cisza, by wreszcie z oddali usłyszeć chór śpiewający pieśń „Marsz Pierwszej Brygady” i wnoszący brzozowy krzyż. Uczniowie ustawiają krzyż, kładą chryzantemę oraz stawiają znicze. W tym czasie kolejny z uczniów recytuje wiersz „Polskie cmentarze” – Z. Jerzyna

Recytator 1.

Polskie cmentarze ... to białe cmentarze.
Brzozy w pośpiechu ciosane na krzyże,
gdy świt nie gasnął, trąbka jeszcze grała.
Pod hełmem jeszcze nie uspiona ziemia.
I w grobach sprawa wciąż nieutulona.
Polskie cmentarze to białe cmentarze.
A gdzież ten spokój, gdzie to zamyślenie?
Gdzie jest ta wieczność w drzewach kołysana?
Polskie cmentarze ... to białe cmentarze.
W tym wielkim śniegu, co na śpiących spada.
Jest szpadel obok, karabin, siekierka –
w mozolnym życiu i w gorących dziejach.

Osoba 1.

Dzieje naszej Ojczyzny, to rzadko dni szczęśliwe i spokojne tak jak obecnie. Cześć życia naszych rodaków towarzyszyła groza, lęk przed wrogiem, sąsiadem, niewola i walka o wolność. Państwo polskie zniknęło z map Europy na ponad 120 lat.

Osoba 2.

Wiem, to były czasy zaborów. Rosja, Prusy i Austria rozdzieliły nasz kraj między siebie. Mocarstwa zaborcze były bardzo silne i liczne powstania nie pomogły odzyskać wolności.

Osoba 4.

Czym jest wolność, wie ten kto ją stracił. Ten kto przeżył niewolę i śmierć widział braci. Wolność – zwykle krzyżami się mierzy. Bohater narodowy walczył o wolność naszą i waszą, moją i twoją.

Narrator 1

Tak! A wiecie co wtedy się działo?

W roku 1797 państwa rozbiorowe, które ostatecznie zniszczyły Rzeczpospolitą, przysięgły uroczycie, że słowo „Polska” na zawsze zostanie wymazane z historycznych dokumentów.

. Każde pokolenie składało ofiary krwi w wielkich powstaniach przeciw zaborcom, niestety po powstaniach z lat 1830 i 1863, wydawało się, że ta przysięga zostanie dotrzymana, gdyż przewaga zjednoczonych przeciw Polsce wrogów była nie do pokonania

Rok 1918 nie był jak Wicie, jedynym zrywem narodowowyzwoleńczym. Jednak 11 listopada tego roku jest jedną z najważniejszych dat w dziejach Polski, gdyż wieńczy blisko półtora wieczne dążenia Polaków do odzyskania utraconej niepodległości. Wolność wywalczyli sobie sami Polacy wykorzystując sprzyjające okoliczności historyczne.

Prześladowani, skazani na tułaczkę nie stracili ducha, wierzyli, że Polska odzyska niepodległość, gdyż Ojczyzna w sercach się zaczyna.

Chór śpiewa zwrotkę i refren piosenki „Żeby Polska była Polską”. Osoby występujące cofają się w głąb sceny. Uczeń ubrany w strój żołnierski podchodzi do dziewczynki i klęcząc przed nią mówi:

Żołnierz

Na krwawy, matko, idę bój –
Żołnierska trąbka woła ...
Żołnierski szary na mnie strój,
Lecz w ręku miecz anioła...
Na polach legnął śnieg błękitnie,
Lecz w duszy sad wiosenny kwitnie ...
(...) Jeśli powrócę, matko dzień
ten będzie dniem wesela ...
Zapukam cicho w Twoją sień,
W majowe strojną ziela
Do stóp przypadnę Twych i złożę
Starganą z szyi mej obrozę.
Gdybym nie wrócił, matko, Ty
Wyraz ten, co z pacierzem
Uczyłaś, wspomnij i, wskroś łązy,
Pomyśl, żem legł żołnierzem
A nade mną już kochanka – SŁAWA!

Słysząc melodię do piosenki „Wojenka, wojenka”. Kobieta żegna się z synem, czyni na jego czole znak krzyża. Żołnierz podchodzi do młodej dziewczyny, z białą różą w dłoni i recytuje 2 zwrotki piosenki „Bywaj dziewczę zdrowe”:

Żołnierz

Bywaj dziewczę zdrowe, Ojczyzna mnie woła,
Idę za kraj walczyć wśród rodaków koła.
I choć przyjdzie ścigać jak najdalej wroga,
Nigdy nie zapomnę jak mi jesteś droga.
Po cóż to serca bicie?
Tobiem winien miłość, a Ojczyźnie życie.
Pamiętaj, żeś Polka, że to za kraj walka,
Niepodległość Polski to twoja rywalka.

Dziewczyna

Rozkwitają paki białych róż,
Wróc Jasieńku z tej wojenki już,
Wróc ucałuj jak za dawnych lat,
Dam Ci za to różę najpiękniejszy kwiat.

Dziewczyna wręcza różę żołnierzowi. W tym czasie chór śpiewa zwrotkę piosenki „Białe róże”. Żołnierz odchodzi. Dziewczyna recytuje dalej:

Kładłam Ci ja idącemu w bój
Białą różę w karabin Twój
Gdzie jesteś, Jaśku,
Gdzie się Twa dusza ukrywa,
Co ze mną będzie? ...
O ja nieszczęśliwa!!!

Na scenę wchodzi Osoba 1. W tle słysząc melodię piosenki „Wojenka, wojenka”. Osoba 1 recytuje fragment utworu.

Osoba 1.

Wojenko, wojenko cóżeś Ty za Pani,
Że ku Tobie idą chłopcy malowani?
Chłopcy malowani, sami wybierani,
Wojenko, wojenko, cóżeś Ty za pani?

Wszyscy schodzą ze sceny, słysząc chór śpiewający piosenkę „Piechota”. Na scenę krokiem marszowym wchodzi trzech recytatorów i narrator 1. Pierwszy recytator deklamuje wiersz Z. Krasińskiego „Nim słońce wejdzie, rosa wyżre oczy”

Recytator 1

O, wiem, że Polska bój zwycięzki toczy,
O! Nie zginęła i nigdy nie zginie –
Lecz my czy ujrzym ją w chwały godzinie? –
Nim słońce wejdzie, rosa wyżre oczy.
(...)
Ach płyną lata, ach płyną i wieki,
Nim się myśl Boża w ciało przeistoczy,
Zguba wciąż bliska a tryumf daleki

Recytator 2 deklamuje fragment wiersza B. Czerwińskiego „Dwóch rannych”

Recytator 2

Ojczyzno! Nie płacz swych dzieci co giną,
Niechaj krew płynie i łzy niech płyną.
Niechaj się ziemi wstrzasają krawędzie,
Jest Bóg nad nimi, więc i Polska będzie!
Gromy po gromach biją w świat spróchniały,
Co złe jak wąż się rozpadnie w kawały,
A każda kropla krwi polskiej wylana,
Niedługo w jad się zmieni dla tyrana.

Recytator 3

O Polsko! Święte Twe imię
Po cichu i po kryjomu
Z trwogą za siebie i innych
Szeptano z Ojców mych domu ...
Prawdziwe jakieś nieprawdy
Opowiadano o Tobie –
Mówiono, że jesteś święta,
Mówiono, że leżysz w grobie

(E. Słoński – „Polska w niewoli”)

Narrator 1

Na spełnienie się nadziei i pragnień Polaków na odzyskanie niepodległości, przyczynił się czas, który do historii przeszedł pod nazwą I wojny światowej.

Już przed jej wybuchem władze austriackie udzieliły zgody na utworzenie w Galicji Polskiej Organizacji Wojskowej, której zadaniem miała być walka

przeciwko Rosji. W pierwszych dniach wojny Józef Piłsudski utworzył Polski Związek Strzelecki.

Chór śpiewa utwór „Przybyli ulani pod okienko”. Na scenę wchodzi recytatorzy, oraz żołnierz. Ustawiają się w kolumnę.

Narrator 2

Piłsudski postanowił walczyć najpierw przeciw Rosji po stronie państw centralnych. 5.VIII. 1914 roku wydał rozkaz:

Lektor:

„Żołnierze! Spotkał Was ten zaszczyt niezmierny, że pierwsi pójdziecie do królestwa i przestąpicie granice rosyjskiego zaboru, jako czołowa kolumna wojska polskiego idąca walczyć za odrodzenie Ojczyzny. Wszyscy jesteście równi wobec ofiar, jakie ponieść macie. Wszyscy jesteście żołnierzami (...). Patrzę na Was jako na kadry, z których ma rozwinąć się przyszła armia polska i pozdrawiam Was jako Pierwszą Kompanię Kadrową”

Narrator i lektor usuwają się w głąb sceny. Na przód wychodzi recytator i deklamuje wiersz J. Mączka „Wstań Polsko moja”

Recytator 4.

Wstań Polsko moja!
Uderz w czyn!
I znów przebojem w bój szalony!
Już płonie lont podziemnych min –
Krwawą godzinę biją dzwony –
Zerwane pęta – uderz w czyn!
Wstań, polsko moja!
Strząśnij proch!
Żałosne marzeń ucisz łkania!
Za tobą świty zmartwychwstania!
Z anielskich skrzydeł strząśnij proch!
Wstań Polsko moja!
W ognjach zórz
Nowe się szlaki krwawią Tobie!
O, lżej Ci będzie w gromach burz
Niżli w zawiędłych wspomnień grobie –
Wstań, Polsko moja, w blaskach zórz

Chór śpiewa „O mój rozmarynie”.

Narrator 2

Wymarsz wojsk do Królestwa nastąpił 6.VIII. 1914 roku o godzinie 6 rano. O godzinie 9⁴⁵ żołnierze minęli słupy graniczne zaboru rosyjskiego. Dowódca Tadeusz Kasprzycki zatrzymał kompanie i powiedział:

Lektor

„Żołnierze! Skończył się dla Was czas pokoju, teraz pełna gotowość ... przed Wami leży ziemia ojców naszych od ponad stu lat w niewoli. Przyszliśmy by ją

wyzwolić. Jesteśmy pierwszym regularnym oddziałem wojska polskiego, jaki pojawia się tu od przeszło pół wieku. Przyszliśmy i nie odejdziemy, aż będzie wolna...”

Chór śpiewa „Pierwsza Kadrowa”. Na scenie pozostaje tylko żołnierz.

Żołnierz

O mamó, otrzyj oczy,
Z uśmiechem do mnie mów –
Ta krew co z piersi broczy,
Ta krew – to za nasz Lwów!...
Ja biłem się tak samo
Jak starsi – mamó chwał!...
Tylko mi Ciebie, mamó,
Tylko mi Polski żal
Mamó czy jesteś ze mną?
Nie słyszę Twoich słów ...
W oczach mi trochę ciemno ...
Obroniliśmy Lwów! ...
Zostaniesz mi biedna samą...
Bacność! Za Lwów! Cel! Pal!
Tylko mi Ciebie mamó,
Tylko mi Polski żal...
Z prawdziwym karabinem
U pierwszych stałem czat ...
O, nie płacz mamó nad swym synem,
Że za Ojczyznę padł ...
(...)

Żołnierz schodzi ze sceny. Scena pusta - chwila zadumy. Na scenę wchodzi Narrator 1, Osoba 2 i Dziewczyna

Narrator 1

Nadeszły ostatnie dni okupacji. Do Polski z niewoli wrócił Piłsudski 11 listopada Polska odzyskuje Niepodległość w tym dniu Rada Regencyjna przekazała Piłsudskiemu dowództwo nad Wojskiem Polskim, a kilka dni później podporządkowała mu rząd.

Osoba 2.

Wracali żołnierze do domów, do matek, do żon, do dzieci. Lecz wielu, pozostało dla Nas, na polu boju.

Do osób stojących na scenie podchodzi Dziewczyna, która recytuje wiersz B. Ostrowskiej (bez tytułu). W tym czasie Narrator 1 i Osoba 2 schodzą ze sceny

Dziewczyna

Wracają, wracają pułki:
Sztandary i biały bez ...
Błękit, dzwony, jaskółki,
Do łez, do łez, do łez....
Wracają i jak mało, jak mało ...

Łzy płyną na białe bzy.
O zmartwychwstania chwało!
Stało się, dokonało –
To ty! To ty! To ty!

Dziewczyna odchodzi z pochyloną głową, przy krzyżu kładzie białą różę. W tle chór śpiewa kolejną zwrotkę utworu „Białe różę”. Na scenę wchodzi Recytator 5 i mówi wiersz J. Tuwima „Kwiaty polskie”

Recytator 5

Ziemi gdy z martwych się obudzi
I brzask wolności ją ozłoci
Daj rządy mądrych ludzi,
Mocnych w mądrości i dobroci.
Lecz nade wszystko – słowom naszym,
Zmienionym chytrze przez krętaczy,
Jedyność przywrócić i prawdziwość.
Niech prawo zawsze prawo znaczy,
A sprawiedliwość – sprawiedliwość.

Na scenę wchodzi Narrator 2 i Lektor

Narrator 2

Dnia 16. XI. 1918 roku Józef Piłsudski nadał telegram

Lektor

„Jako wódz naczelny armii polskiej, pragnę notyfikować rządowi i narodom wojującym i neutralnym istnienie państwa polskiego niepodległego, obejmujące wszystkie ziemie zjednoczonej Polski. Sytuacja polityczna Polski i jarzmo okupacji nie pozwoliły dotychczas narodowi polskiemu wypowiedzieć się swobodnie o swym losie. Dzięki zmianom, które nastąpiły wskutek świetnych zwycięstw armii sprzymierzonych – wznowienie niepodległości i suwerenności polski staje się faktem dokonany.

Państwo polskie powstaje z woli całego narodu i opiera się na podstawach demokratycznych. Rząd Polski zastąpi panowanie przemocy, która przez 140 lat ciążyła nad losami polski – przez ustrój, zbudowany na porządku i sprawiedliwości. Opierając się na armii polskiej pod moją komendą, mam nadzieję, że odtąd żadna armia nie wkroczy do Polski, nim nie wyrazimy w tej sprawie formalnej woli naszej. Jestem przekonany, że potężne demokracje Zachodu udzielą swej pomocy i braterskiego poparcia Polskiej Rzeczypospolitej odrodzonej i niepodległej”.

W tle pieśń „Boże, coś Polskę”. Wszystkie występujące osoby stają w szeregu. Recytator 6 recytuje wiersz J. Lechoń „Hymn polaków na Obczyźnie”

Recytator 6

Jedna jest Polska jak Bóg jeden w niebie,
Wszystkie me siły jej składam w ofierze
Na całe życie, które wzięłem z Ciebie,
Cały do Ciebie Ojczyzno należę.

Twych wielkich mężów przykład doskonały,
Twych bohaterów wielbię święte kości.
Wierzę w twą przyszłość pełną wielkiej chwały,
Potęgi, dobra i sprawiedliwości.
Wiem, że nie ucisk i chciwe podboje,
Lecz wolność ludów szła pod Twoim znakiem,
Że nie ma dziejów piękniejszych niż Twoje
I większej chluby, niżli być Polakiem.

Recytator 6, wraca do szeregu. Wszyscy występujący recytują słowa oparte na słowach piosenki Obywatel GC.

Recytacja

(...)
Nie pytaj nas, dlaczego jesteśmy z nią
Nie pytaj nas, dlaczego z inną nie
Nie pytaj nas, dlaczego myślimy, że
Że nie ma dla nas innych miejsc
Nie pytaj nas, co ciągle widzimy w niej
Nie pytaj nas, dlaczego innej nie
Nie pytaj nas, dlaczego ciągle chcemy
Zasypiać w niej i budzić się (...)
Że póki my żyjemy, ona żyje też
Nie pytaj nas, nie pytaj nas.
Co widzimy w niej.

Narrator 1

W 1919 roku Piłsudski mówił „Krew naszych przodków pisała w dziejach smutne <<nie zginęła>>. Wy szczęśliwi, krwią swą piszecie <<żyje>>. I zginąć nie może”.